HS KULUTTAJA

Lähetä juttuvinkki

► Lähetä juttuvinkki tai kerro, mistä haluaisit lukea Kuluttaja-sivuilta. Osoite on Helsingin Sanomat, Kuluttaja-sivut, PL 85, 00089 Sanoma tai sähköpostitse hs.kuluttaja@hs.fi. Puh. (09) 122 3252.

Toimittaja: Päivi Huotari • Ulkoasu: Miika Holopainen

Yleinen edunvalvoja jätti lesken raha-asiat rempalleen

Harhaiselle leskirouvalle määrättiin yleinen edunvalvoja. Asiat hoituivat huonosti.

Vellamo Vehkakoski

KOTONAAN asunut leski oli harhainen, eikä hyväksynyt ainoaa lastaan edunvalvojakseen. Käräjäoikeus määräsi yleisen edunvalvojan hoitamaan äidin asioita.

Tytär toimitti edunvalvojalle tarvittavat paperit elokuussa 2013. Lisäksi hän kertoi maksaneensa isänsä kuolinpesän nimissä olevan kotivakuutuksen vuoden loppuun asti.

Keväällä 2014 tytär huomasi sattumalta, että kotivakuutus oli rauennut maksamattomana. Laskut ja muistutukset löytyivät

Tiliotteita ei annettu. Vasta, kun tytär otti yhteyttä maistraattiin, hän sai tiliotteita nähtäväkseen – tosin ei edunvalvonnan alusta asti.

Tiliotteista selvisi, että edunvalvoja ei ollut antanut tyttärelle esimerkiksi kaikkia laskuja, jotka oikeuttivat kotitalousvähennykseen. Niistä puuttui 1 700 euron hoivalasku.

”Jos kyseinen lasku olisi ollut nipussa mukana, olisin voinut itse maksaa äidin kuoleman jälkeen tulleen viimeisen laskun ja saada siitä kotitalousvähennyksen. Äidin laskujen yhteissumma on noin tuhat euroa suurempi kuin maksimisumma 5 500 eu-

Varaudu ajoissa

1 Allekirjoita omaiselle tai muulle luotetulle yksilöityjä valtakirjoja eri tarkoituksiin ja anna hänelle käyttöoikeus tiliisi.

2 Tee kirjallinen edunvalvontavaltuutus haluamallesi henkilölle. Voit määritellä asiat, jotka valtuutus kattaa, kun et pysty enää huolehtimaan niistä itse.

Pyydä apua valtakirjan tekemisessä oikeusaputoimistosta tai

Edunvalvonta-valtuutus

Mikä edunvalvontavaltuutus on?

- Edunvalvontavaltuutusta koskeva laki tuli voimaan 1.11.2007.
- Edunvaltuutus on oikeudellinen väline, joka on luotu vaihtoehdoksi perinteisille edustuksen muodoille.
  - Kevyempi ja joustavampi.
- Edunvalvontavaltuutuksella henkilö voi itse etukäteen järjestää asioidensa hoidon sen varalta, että hän myöhemmin tulee kykenemättömäksi hoitamaan niitä esimerkiksi sairauden tai heikentyneen terveydentilan vuoksi.

(jatkuu…)

- Tarkoitusperältään edunvalvontavaltuutus rinnastuu pitkälti edunvalvojan määräämiseen.
- Olennaisena erona edunvalvontaan nähden on se, että valtuutus perustuu henkilön omaan tahdonilmaisuun:
  - tehdään jo etukäteen
  - kuka valtuutetaan
  - mitä asioita valtuutus koskee
  - miten intensiivisesti valtuutettua valvotaan

MITÄ KYKENEMÄTTÖMYYS HOITAA OMIA ASIOITAAN TARKOITTAA?

Kykysi hoitaa asioitasi voi heiketä joko asteittain iän myötä tai äkillisesti tapaturman tai sairauden takia.

Lääkäri voi todeta pystytkö hoitamaan ja päättämään asioistasi.

Miten edunvalvontavaltuutus tehdään?

- Edunvalvontavaltuutus tehdään kirjallisesti testamentin tapaan.
- Valtuuttaja nimeää valtuutetun (nimetty henkilö), joka on suostunut tehtävään sekä määrittelee asiat, jotka valtuutus kattaa.
- On tärkeää miettiä omaisuuslajeittain, mitä määräyksiä valtakirjassa annetaan.
- Valtuutus voi koskea omaisuuden hoitoa ja muita taloudellisia asioita, sekä valtuuttajaa itseään koskevia asioita, kuten terveyden- ja sairaanhoitoa.
- Valtuuttaja voi nimetä useita valtuutettuja taikka varavaltuutettuja.

(jatkuu…)

- Kahden esteettömän todistajan on oltava samanaikaisesti läsnä, kun valtuuttaja allekirjoittaa valtakirjan.
- Lähiomainen ei voi toimia todistajana.
- Allekirjoitettu valtakirja luovutetaan valtuutetun haltuun.
- Lääkärintodistuksen liittäminen valtakirjaan on suositeltavaa, jos valtuuttaja on hyvin iäkäs tai hänen henkiset kykynsä ovat valtakirjan tekohetkellä jonkin verran alentuneet.
- Valtakirja on pätevä vain, jos se on tehty 1.11.2007 tai sen jälkeen.
- Valtakirjan voi peruuttaa ja sitä voi muuttaa.

Miten edunvalvontavaltuutus tulee voimaan?

- Siinä tapauksessa, kun valtuuttaja on sairauden tai jonkin muun em. syyn vuoksi kykenemätön hoitamaan asioitaan, valtuutettu voi pyytää DVV:tä vahvistamaan valtuutuksen.
- Valtuutetun tulee esittää DVV:lle alkuperäinen valtakirja, sekä lääkärinlausunto tai vastaava, joka todistaa, että valtuutuksen antanut henkilö on tullut kykenemättömäksi hoitamaan asioita, joita valtuutus koskee.
- Valtuutus tulee voimaan, kun DVV on sen vahvistanut.

Valtuutetun velvollisuudet ja oikeudet

- Määritellään valtakirjassa tarkemmin.
- Valtuutetulla huolellisuusvelvoite, kuulemisvelvoite ja salassapitovelvollisuus.
- Lähtökohtana lahjoituskielto.
- Oikeustoimet luvanvaraisia vain, mikäli valtuutuksessa näin määrätään.
- Mikäli asioitasi hoitaa yleinen edunvalvoja tai DVV:n määräämä läheinen, ovat oikeustoimet holhoustoimilain alaisia ja usein luvanvaraisia.

Miten valtuutettua valvotaan?

- Valtuutuksen alkaessa omaisuusluettelo (varat ja velat) DVV:lle.
- Säännöllisen tilivalvonnan edellytyksenä valtuuttajan määräys:
  - tilin tekeminen DVV:lle
  - yksityiset valvontajärjestelyt
  - ei tilintekovelvollisuutta
- Ilman valtuuttajan antamaa määräystä DVV voi pyytää valtuutettua antamaan tilin vain edellyttäen, että ”siihen on syytä”.
- Päätöstili, jollei valtakirjassa toisin määrätä.

Edunvalvontavaltuutuksen lakkaaminen

- Valtuuttaja peruuttaa valtuutuksen ja peruuttaminen tulee voimaan.
- Valtuutettu luopuu tehtävästä (ilmoitus holhousviranomaiselle).
- Valtuuttajalle määrätään edunvalvoja ja tehtävät kattavat valtuutetulle kuuluneet asiat.
- Valtakirjassa olevan ehdon tai aikamääräyksen seurauksena.
- Valtuuttaja tai valtuutettu kuolee.

Tarvitseeko varaton tai vähävarainen edunvalvontavaltakirjaa?

Eikö edunvalvontavaltakirja ole heitä varten, joilla on paljon rahaa?

Edunvalvonta ei ole ainoastaan varoista ja omaisuudesta huolehtimista, vaan voit sillä etukäteen myös suunnitella ja ohjata hyvinvointiisi liittyviä asioita, kuten asumisesi ja terveydenhoitosi.

”Ihmisen käyttöohje”

- “Määrään, että valtuutetun on hoitaessaan asioitani tänään allekirjoittamani edunvalvontavaltakirjan nojalla noudatettava seuraavia toimiohjeita, jotka koskevat myös toissijaista valtuutettua ja varavaltuutettua heidän hoitaessaan asioitani.”
- “Valtuutetulla on myös oikeus luopua puolestani testamentista tai muusta perinnöstä ja edustaa minua kaikissa pesänselvitys- ja perinnönjakoasioissa ottaen huomioon sen, mitä hän arvelee minun itse hyväksyvän tai tahtovan.”
- “…tulee valtuutetun toimia niin, että mahdollisuuksien ja kohtuuden mukaan voin säilyttää henkilökohtaisen arvokkuuteni.”
- “…oikeus ostaa auto tai muu kulkuneuvo, joka soveltuu tarpeisiini.”
- “..myös oikeus järjestää minulle lomamatkoja sekä maksaa myös matkaseuralaisen kulut.”
- ”…ja turvata lemmikkieläinteni hyvä elämänlaatu sekä jatkuva hyvä hoito, siten että lemmikkieläimet voivat mahdollisimman pitkään olla seuranani.”

Tarvitsevatko vain vanhukset edunvalvontavaltakirjaa?

Ei. Vaikka kukaan ei pidä ajatuksesta, ettei yhtäkkiä pystyisi huolehtimaan itsestään ja asioistaan, tapaturmia tai sairastumisia voi sattua kenelle tahansa.

Varautuminen on viisautta

Ammatin- tai liikkeenharjoittajan tulisi ehdottomasti tehdä edunvalvontavaltakirja – jos ei muuta niin pelkästään yritystoiminnan osalta – tai ainakin antaa muussa valtakirjassa ohjeita ”pahan päivän varalle” ja antaa määräykset ainakin tilapäisen esteen varalta.

Yksi osa varautumista tulevaisuudessa tapahtuviin asioihin.

Kokonaisuuden oltava kunnossa:

- Avioehto
- Testamentti
- Edunvalvontavaltakirja
- Hoitotahto

Edunvalvontavaltakirjan suhde testamenttiin ja hoitotahtoon

- Ovat 3 erillistä asiakirjaa.
- Testamentilla määrätään omaisuudesta kuoleman varalta.
- Edunvalvontavaltuutus koskee omaa elinaikaa.
- Hoitotahdossa puolestaan on kyse asiakirjasta, jolla henkilö antaa ohjeita sen tilanteen varalta, että lääkärit joutuvat tekemään hänen hoitoaan koskevia päätöksiä silloin kun henkilö ei voi lausua niistä mielipidettään.

(jatkuu…)

- Edunvalvontavaltuutetun tulee antaessaan hoitosuostumuksen valtuuttajan puolesta ottaa huomioon valtuuttajan antama hoitotahto.
- Esim.

  Henkilööäni koskevien asioiden hoito

  Tehdessään päätöksiä sellaisista henkilööäni koskevista asioista, joiden merkitystä en kykene ymmärtämään, valtuutetun on noudatettava 1.1.2008 allekirjoittamaani hoitotahtoa, joka on tämän valtakirjan liitteenä.

(jatkuu…)

- Mikäli hoitotahtoa ei ole tehty, voi valtuuttaja antaa edunvalvontavaltuutuksen yhteydessä ns. toimiohjeita valtuutetulle koskien hänen hoitoaan.
- Tällainen toimiohje saattaa sisältää hoitotahdon tapaan määräyksiä siitä, saako esimerkiksi hoidossa käyttää keinotekoisesti elintoimintaa ylläpitäviä hoitomuotoja.

Muutokset 1.5.2026

- - oikeus myydä tai vuokrata kiinteistö ilman erillistä mainintaa valtakirjassa
- - valtuutetun esteellisyyssääntöjä kevennetty; valtuutettu ei esteellinen, jos oikeustoimen vastapuolena on valtuutetun vanhemman sisarus (täti tai setä)
- - tavanomaiset ja vähäiset lahjat sallittuja, mikäli lahjoitusoikeus yksilöity valtakirjassa
- - muutokset koskevat ainoastaan 1.5.2026 jälkeen laadittuja edunvalvontavaltakirjoja

Kiittäen

Asianajotoimisto

Taina Vilén Oy